

Θέμα: Απόψεις του Προέδρου της Βουλής στο σχέδιο νόμου για τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών

Συνημμένα εσωκλείονται σχέδιο επιστολής προς τον Πρόεδρο της Βουλής και σημείωμα για το υπόψη θέμα.

Αθήνα, 20 Μαΐου 2002

Θέμα: Απόψεις του Προέδρου της Βουλής στο σχέδιο νόμου για τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών

Η επεξεργασία του σχεδίου νόμου για τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή ολοκληρώνεται την Τρίτη 21 Μαΐου 2002. Θα ακολουθήσει η συζήτησή του στην Ολομέλεια της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Βουλής διατυπώνει παρατηρήσεις για το περιεχόμενο επιμέρους ρυθμίσεών του. Ορισμένες παρατηρήσεις είναι γενικές (παρακάτω I), ενώ με άλλες προτείνεται η αναδιατύπωση διατάξεων του σχεδίου (παρακάτω II).

I.

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής θεωρεί στο σημείο 1 της επιστολής του ότι το σχέδιο νόμου δεν αποτελεί τομή για την προστασία της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος, αφού επαναλαμβάνει -κατά βάση- τις ισχύουσες ρυθμίσεις (ν. 2429/1996, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 17 του ν. 2817/2000). Η εφαρμογή τους στις εκλογές του 1996 και του 2000 αποδείχθηκε -όπως αναφέρει- αδιέξοδη, αφού οι παραβάτες του νόμου εντοπίζονται δύσκολα. Αλλά και όταν, όπως πρόσφατα, επιβάλλονται κυρώσεις, οι σχετικές αποφάσεις αμφισβητούνται έντονα ως προς τη νομιμότητά τους.

2. Η τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας τον Μάρτιο του 2000 και η εφαρμογή της στις εκλογές της 9^{ης} Απριλίου, δηλαδή λίγες ημέρες μετά, δεν επιτρέπει τη συναγωγή ασφαλών συμπερασμάτων ως προς τη συμβολή της στην ενίσχυση της διαφάνειας. Αυτό ισχύει βέβαια, κατά μείζονα λόγο, για το σχέδιο νόμου. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Πρόεδρος της Βουλής, νίπτοντας τα χέρια του για τις δυσλειτουργίες της εφαρμογής της νομοθεσίας, παρέλειψε να θεσπίσει τους αναγκαίους κανόνες για τη λειτουργία της αρμόδιας κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου και να δώσει σχετικές οδηγίες σ' αυτήν. Έτσι κατέστη δυνατή η αμφισβήτηση της διαδικασίας ελέγχου και της επιβολής κυρώσεων.

Είναι προφανές ότι η νομοθεσία για τα οικονομικά των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών θα κερδίσει σε αξιοπιστία, όταν -όσοι είναι κατά νόμο αρμόδιοι να εγγυηθούν τη νομιμότητά τους- δεν περιορίζονται στο ρόλο του τιμητή

αλλά ασκούν αποτελεσματικά την αρμοδιότητά τους. Άλλωστε μόνον έτσι θα διαμορφωθεί σταθερά συλλογική βουληση του πολιτικού κόσμου για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος που σκιάζει τη λειτουργία της δημοκρατίας.

3. Στο σχέδιο νόμου μειώνεται η ετήσια τακτική χρηματοδότηση κατά 0,18 τοις χιλίοις και η εκλογική χρηματοδότηση κατά 0,28 τοις χιλίοις (άρθρο 1 παρ. 3 και 4α). Ο Πρόεδρος της Βουλής θεωρεί στο σημείο 2 της επιστολής του ότι η μείωση αυτή θα αναγκάσει τα κόμματα να προσφύγουν στην ιδιωτική χρηματοδότηση για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Προκειμένου να μην εξαρτώνται από τους οικονομικά ισχυρούς προτείνει να διατηρηθεί η κρατική - τακτική και εκλογική- χρηματοδότηση στο 1,2 και, αντίστοιχα, στο 0,5 τοις χιλίοις των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, που ισχύουν σήμερα.

4. Η χρηματοδότηση των κομμάτων αποκλειστικά, ή σχεδόν αποκλειστικά, από το κράτος θα τα καθιστούσε «κρατικοδίαιτους» οργανισμούς και θα οδηγούσε - με την ενίσχυση των μεγάλων σε εκλογική απήχηση σχηματισμών έναντι των μικρών- στην «τσιμεντοποίηση» του πολιτικού μας συστήματος. Η ρύθμιση του σχεδίου νόμου δεν μειώνει άλλωστε σημαντικά την κρατική χρηματοδότηση.

5. Εξάλλου, η θέσπιση περιορισμών στην εμφάνιση των υποψηφίων βουλευτών στα ΜΜΕ -με εξαίρεση τους Υπουργούς, τους Υφυπουργούς και τους ορισμένους από τα κόμματα εκπροσώπους τους- (άρθρο 12 παρ. 2 και 3) συγκεντρώνει, μάλλον δικαιολογημένα, την κριτική από όλες τις πτέρυγες της Βουλής. Η υιοθέτηση της διάταξης, όπως ορθά παρατηρεί ο Πρόεδρος της Βουλής στο σημείο 5 της επιστολής του, είναι γι' αυτό αμφίβολη.

6. Η ρύθμιση αναμένεται να παρουσιάσει πράγματι προβλήματα κατά την εφαρμογή της. Δεν αποκλείεται λ.χ. υποψήφιοι που δεν ανήκουν στις παραπάνω εξαιρέσεις να προκαλούν -περιγράφοντας την απαγόρευση- ανακριβή, υβριστικά ή συκοφαντικά δημοσιεύματα και εκπομπές, για να εμφανίζονται στα ΜΜΕ και να απαντούν (άρθρο 12 παρ. 4). Είναι γι' αυτό ορθό να επανεξεταστεί η διάταξη, αν και δεν είναι εύκολη η αναζήτηση λύσης που θα εκπλήρωνε τον αναζητούμενο σκοπό. Σε περίπτωση που ανακύψουν ανυπέρβλητα προβλήματα, το θέμα θα μπορούσε να παραπεμφεί στη θεσμοθετημένη Διακομματική Επιτροπή.

II.

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής ορθά επισημαίνει στο σημείο 3 της επιστολής του ότι η διάρκεια του εκλογικού αγώνα, όπως οριοθετείται στο σχέδιο νόμου (άρθρο 30 παρ. 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 31 παρ. 3 του εκλογικού νόμου), επιτρέπει πολλά από τα έσοδα αλλά και οι αντίστοιχες δαπάνες των υποψηφίων να μην υπολογίζονται τελικά στα εκλογικά και έτσι να μην ελέγχονται ούτε ως προς τη νομιμότητα ούτε ως προς το ύψος τους. Η πρότασή του, ο εκλογικός αγώνας να θεωρείται ότι διαρκεί συνολικά δύο χρόνια, φαίνεται εξωπραγματική και δύσκολα θα μπορούσε, προς το παρών τουλάχιστον, να γίνει αποδεκτή.

2. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο ο εκλογικός αγώνας να αρχίζει ένα εύλογο χρονικό διάστημα, π. χ. δύο μήνες, πριν από την προκήρυξη των εκλογών. Σχετική πρόβλεψη επιβάλλεται στην περίπτωση προσφυγής στη λαϊκή ετυμηγορία με τη συμπλήρωση της τετραετούς βουλευτικής περιόδου, αφού τότε είναι εκ των προτέρων γνωστή η στιγμή της προκήρυξής τους. Αντίθετα, η υιοθέτησή της στην περίπτωση πρόωρης διάλυσης της Βουλής παρουσιάζει εγγενείς δυσκολίες. Η πρότασή του, τέλος, στο ίδιο σημείο της επιστολής, να υπολογίζονται στα εκλογικά έσοδα όσα ποσά εισπράττουν τρίτοι για λογαριασμό και εν γνώσει υποψηφίου, φαίνεται πρακτικά ανεφάρμοστη.

3. Στο σχέδιο νόμου απαγορεύεται η λειτουργία εκλογικών κέντρων από τους υποψηφίους βουλευτές, με εξαίρεση τα επαγγελματικά ή τα πολιτικά τους γραφεία, που δεν είναι εγκατεστημένα σε ισόγειους χώρους και λειτουργούν, τουλάχιστον ένα εξάμηνο, πριν από την προκήρυξη πρόωρων εκλογών (άρθρο 12 παρ. 1 περίπτ. ε'). Η εξαίρεση δεν ισχύει, όταν οι εκλογές διενεργούνται με τη συμπλήρωση της τετραετούς βουλευτικής περιόδου. Τότε η απαγόρευση είναι γενική. Ο Πρόεδρος της Βουλής προτείνει στο σημείο 4 της επιστολής του ειδική ρύθμιση για τη μίσθωση εκλογικών κέντρων από τους υποψηφίους. Εάν γίνει δεκτή, τότε αίρεται η σχετική απαγόρευση του σχεδίου νόμου, η οποία συνιστά πράγματι τομή.

Αθήνα, 20 Μαΐου 2002